novoměstský kurýr

12/2017

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY- FOTOGRAFIE

Osečnice - pohled na část obce od jihovýchodu. Foto: J.B.

w w w . n o v o m e s t s k y k u r y r . i n f o

OBSAH:

MAPA REGIONU
OBCE S VAZBOU NA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
OSEČNICE - CO O SOBĚ NAPSALI V ROCE 1939
OSEČNICE Z INTERNETU
NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
FOTO Z OBCE OSEČNICE
POHLEDY Z MĚSTA
OD KLADSKÉHO POMEZÍ
INSPIROMAT
ŽERTOVNÉ OBRÁZKY
FOTO NA ZADNÍM LISTU

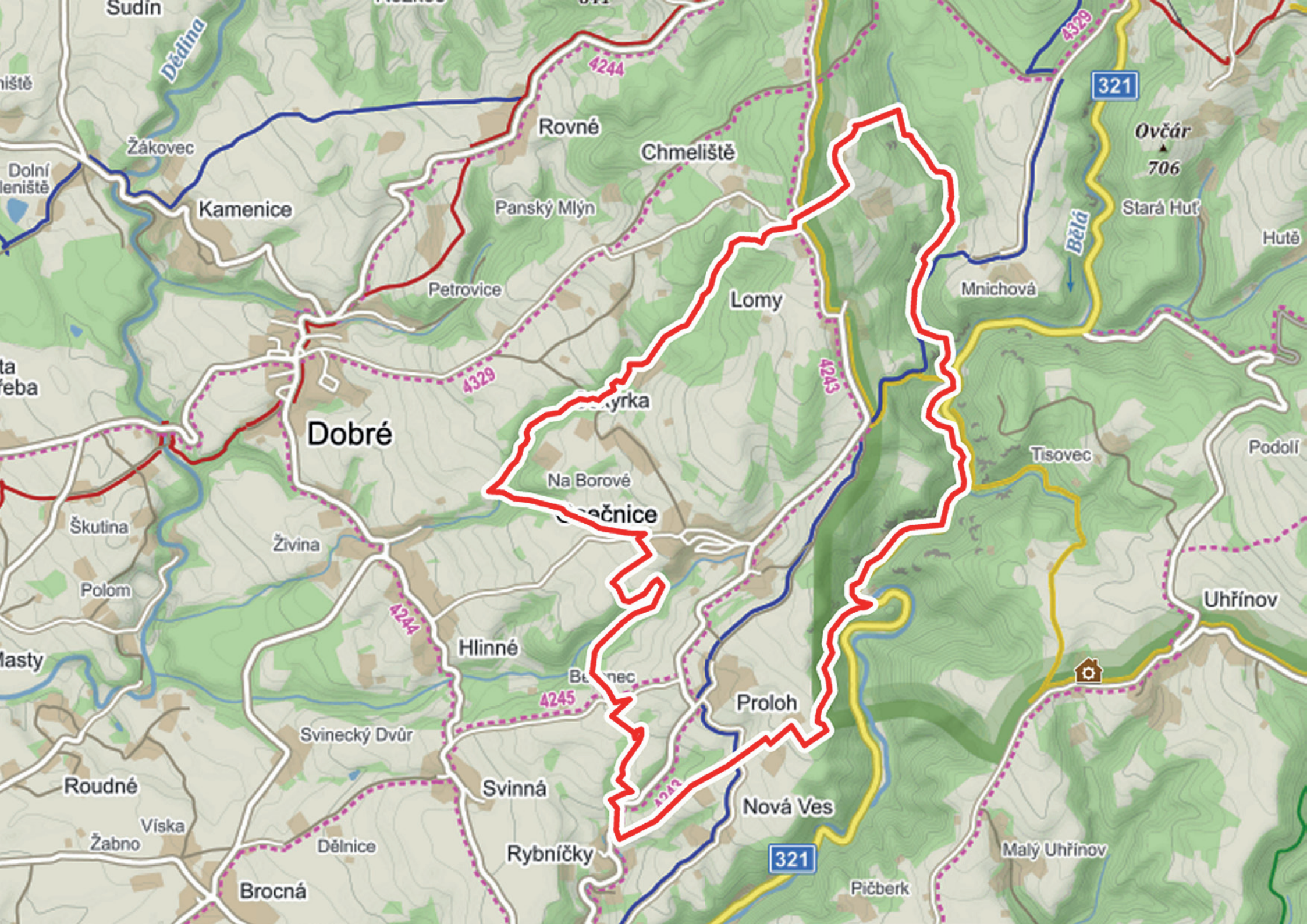
Sudín
Dědina
4244
Rovné
Chmeliště
321
Ovčár
706
Žákovec
Dolní
Kamenice
Panský Mlýn
Stará Huť
Bělá
Hutě
Petrovice
Lomy
Mnichová
4329
4243
Dobré
Na Borové
Tisovec
Podolí
Škutina
Živina
Polom
Uhřínov
Hlinné
4245
Proloh
Svinecký Dvůr
Roudné
Svinná
Nová Ves
Víska
Žabno
Dělnice
Rybníčky
Malý Uhřínov
Brocná
Pičberk

Obce bývalého okresu Nové Město nad Metují

(Obce seznam stav 1939, přidružení současnost).

Obec	Zahrnuje obce a místa	Novkuryr
Bačetín	Bačetín	05/2015
	Sudín	05/2015
Bílý Újezd	Bílý Újezd	09/2016
	Hroška	09/2016
	Masty	09/2016
	Roudné	09/2016
Bohdašín	Bohdašín	02/2015
	Bydlo	02/2015
	Rokol	02/2015
	Vanovka	02/2015
Bohuslavice	Bohuslavice	06/2014
Bolehošť	Bolehošť	08/2016
	Bolehošťská Lhota	08/2016
	Lipiny	08/2016
Byzhradec	Byzhradec	10/2016
Bystré	Bystré	04/2015
Černčice	Černčice	04/2014
České Meziříčí	České Meziříčí	02/2016
	Skršice	02/2016
	Tošov	02/2016
Deštné v Orlických horách	Deštné v Orl. horách	09/2017
	Jedlová v Orl. horách	09/2017
	Plasnice	09/2017
Dobré	Dobré	06/2017
	Hlinné	06/2017
	Kamenice	06/2017
	Rovné	06/2017
Dobruška	Dobruška	
	Běstviny	11/2015
	Domašín	
	Chábory	05/2017
	Křovice	12/2015
	Mělčany	
	Pulice	
	Spáleniště	

Dobřany	Dobřany	07/2015
Chlístov	Chlístov	10/2015
Janov	Janov	03/2015
Jestřebí	Jestřebí	09/2013
Jílovice	Jílovice	05/2016
Kounov	Kounov	07/2017
	Hluky	07/2017
	Nedvězí	07/2017
	Rozkoš	07/2017
	Šediviny	07/2017
Králova Lhota	Králova Lhota	04/2016
Křivice	Křivice	11/2017
Ledce	Ledce	07/2016
	Klášter nad Dědinou	07/2016
	Újezdec	07/2016
Libchyně	Libchyně	01/2014
Mezilesí	Mezilesí	02/2014
Mokré	Mokré	02/2017
Nahořany	Nahořany	07/2014
	Dolsko	07/2014
	Městec	07/2014
	Lhota - Doubravice	07/2014
Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	12/2013, 14
	Krčín	
	Spy	11/2014
	Vrchoviny	10/2014
Nový Hrádek	Nový Hrádek	10/2017
	Dlouhé-Rzy	10/2017
	Doly	10/2017
	Krahulčí	10/2017
Očelice	Očelice	03/2017
	Městec nad Dědinou	03/2017
Ohnišov	Ohnišov	01/2015
	Zákraví	01/2015
Olešnice v Orl. horách	Olešnice v Orl. horách	08/2015
Opočno	Opočno	
	Čánka	01/2017
	Dobříkovec	01/2017

Osečnice	Osečnice	12/2017
	Lomy	12/2017
	Proloh	12/2017
Podbřezí (Skalka)	Podbřezí (Skalka)	05/2017
	Lhota Netřeba	05/2017
	Netřeba	05/2017
	Přímy	05/2017
	Studánka	05/2017
	Škutina	05/2017
Pohoří	Pohoří	01/2016
Provodov-Šonov	Provodov-Šonov	09/2014
	Domkov	09/2014
	Václavice	09/2014
	Šeřeč	09/2014
Přepychy	Přepychy	04/2017
Přibyslav	Přibyslav	11/2013
Rohenice	Rohenice	03/2016
Sedloňov	Sedloňov	08/2017
	Polom	08/2017
	Ošerov	08/2017
Semechnice	Semechnice	12/2016
	Podchlumí	12/2016
Sendraž	Sendraž	10/2013
Slavětín nad Metují	Slavětín nad Metují	08/2014
Slavoňov	Slavoňov	03/2014
	Blažkov	03/2014
Sněžné	Sněžné	06/2015
Trnov	Trnov	11/2016
	Houdkovice	11/2016
	Malá Záhornice	11/2016
	Záhornice	11/2016
	Zádolí	11/2016
Val	Val	09/2015
	Provoz	09/2015
Vršovka	Vršovka	05/2014
Vysoký Újezd	Vysoký Újezd	06/2016

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
obec, která byla okresním městem

Nové Město nad Metují bylo okresním městem. V čísle 2/2015 tohoto provedení „Novoměstského kurýra“ jsem uveřejnil mapu okresu Nové Město nad Metují z roku 1938. Které obce novoměstský okres tehdy zahrnoval, vyplývá z této mapy.

Seznam, který je uveden v předchozí tabulce je aktuální seznam obcí dle výše uvedené mapy novoměstského okresu.

Přidružené obce k těm větším odpovídají současnému stavu (t.j. cca rok 2017).

Tabulka je průběžně upravována a doplňována.

V jednotlivých číslech měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se budu věnovat obcím, které jsou v tabulce na straně 3.

V tabulce najdete, ve kterém čísle měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se o příslušné obci píše.

V knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“ o sobě obce novoměstského okresu napsaly krátkou nebo i delší informaci.

Ovšem je třeba připomenout, že v roce 1939, kdy kniha vznikala, už existovaly Sudety, tj. území, které bylo od Československa v roce 1938 dohodou velmocí v Mnichově odříznuto. A tak některé původní obce novoměstského okresu do knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“, která vyšla na začátku roku 1940, nemohly nic napsat. Samozřejmě tyto obce jsem podle výše zmíněné mapy do okresu Nové Město nad Metují zahrnul.

Obce budu volit namátkově dle mé nálady, kam se mi bude chtít právě jet. Pokračuji obcí OSEČNICE.

Jindřich Buchal.

OSEČNICE
Co o sobě napsali v roce 1939 v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“:

Na jihovýchod od Nového Města nad Metují, na úpatí Orlických hor, v údolí chráněněném od severu strání, rozkládá se obec Osečnice. Chaloupky jsou po pahorku a v údolí rozseté jako v Betlémě. Obec měla v dřívějších dobách jméno Vošetnice. V letech 1878 - 1883 bylo změněno jméno obce na Ošetnice a od r. 1884 nese jméno Osečnice. Nadmořská výška jest asi 530 m.

Podnebí jest zde drsné, větrné, zvláště zimy bývají tuhé a bohaté na sníh. Vlivem podnebí jsou v okolí jen jehličnaté smrkové lesy, jenom ojediněle vyskytuje se borovice, jedle nebo modřín. Zato mohutné buky a břízy oživují svou svěží zelení jednotvárné tmavé zabarvení lesů. Pohled na lesy na jaře, když buky raší, jest jedinečný.

Krajina okolo obce jest mírná vrchovina, od Hlinného až po Lomy stále stoupající. Na severozápadě jest oddělena hlubokým údolím, zvaným „Valenčův důl“, a na jihovýchodě údolím „Klečkov“, nad nímž stával hrad „Klečkov“, bájemi opředený. Dnes zde vidíme jen nepatrné stopy po bývalém hradě. Vedle těchto údolí jest zde ještě údolí „Antonínovo a Josefovo“, jež patří k nejkrásnějším partiím Orlických hor. Jimi protéká říčka „Bělá“ či „Alba“.

Půda jest méně úrodná, takže se daří dobře brambory, oves, ječmen, krmná řepa a žito. Pšenice se pěstuje od světové války, ale seje se v menším měřítku. S polí sbírá se každoročně kamení, jehož hromady kupí se na mezích. Louky jsou taktéž chudé, místy bažinaté. Pole i luka jsou donucována k větší sklizni pilnou prací zdejších hospodářů a hnojením umělými hnojivy, kterých se zde v hojné míře používá. V obci, která jest otevřena k jihu, zříme mezi chaloupkami a v sadech množství ovocných stromů všech druhů, které tady ještě dozrávají. Ovoce jest potravou zdejšího obyvatelstva a prodává se i do okolí.

Příchozí od Skuhrova zří na výšině místní kapličku, která byla postavena v r. 1835 (až 1840) nákladem Anny Duzbabové. Kaplička jest zasvěcena českému patronu sv. Janu Nepomuckému.

Obec Osečnice byla od nepamětných dob až do r. 1835 přiškolena k Dobrému. Se stavbou školní budovy bylo započato r. 1872. Stavba dokončena a vysvěcena 29. září 1873. Škola jest jednotřídní. V obci jest školní i obecní knihovna. R. 1909 založen pro obec a okolí „Spořitelní a záložní spolek“ Cyrilem Tomášem, který jest dodnes jeho pokladníkem. Spolek tento byl v obci hospodářskou posilou. Hospodaří nejen s vklady občanů, nýbrž objednává též pro místní obyvatelstvo uhlí, umělá hnojiva a pod. Z přebytků zakoupil různé stroje hospodářského významu, pro něž postavil před několika lety vlastní skladiště.

V obci, v „Klečkově“, jest mlýn s pilou p. Řeháka. Vzhled vesničky se v poslední době mění přestavbou místních usedlostí a chaloupek. Obyvatelé snaží se jíti se zdravým pokrokem nynější doby, ač obec dosud postrádá spojů dopravních, hlavně řádně upravené silnice a elektrisace. Telefon jest primitivně dočasně zařízen na zdejším oddělení finanční stráže od loňského roku 1938. Jména nejpočetnějších rodů v obci jsou: Tomášové, Rozinkové, Hofmanové, Kučerové a Kociánové.

Obyvatelstvo se zabývá většinou zemědělstvím; část pracuje též ve slévárně u firmy Porkert ve Skuhrově. Ojediněle se zde též tkalcuje. V dřívější době bylo tkalcování v obci hodně po domácku rozšířeno. Národnost obyvatelstva jest česká, náboženství vesměs římskokatolické.

Ve vsi jest hostinec, řezník, kovář, kolář, obuvník, krejčí a dva truhláři, takže zdejší obyvatelé jsou hodně soběstační. Rok od roku zde přibývá letních hostů a v zimě vábí lyžaře bílé naše stráně, v létě turisty horské sluníčko.

Kronikář Josef Rydlo, rolník.

ZE STRÁNEK OBCE OSEČNICE

Přesná doba, kdy byla založena naše obec není známa. První zmínka o ní pochází z r. 1598. Ve starých pramenech je uváděna jako odlehlý klášterní újezd. Roku 1849 se stává obec Osečnice samostatnou obcí. Od 60. let se postupně stávají její součástí osady Lomy, Proloh, Sekyrka. Až do přelomu 18. a 19. století bylo základem obživy obyvatel v kraji zemědělství. Lidem ve zdejším kraji však jen práce v zemědělství obživu nezajistila, byli nuceni si vypomáhat vedlejším přivýdělkem. A to zejména tkalcovstvím, síťováním, necováním, vyšíváním na síťkovině, dřevařstvím, slévačstvím, haluzačením.

Obec Osečnice se nachází na úpatí Orlických hor. Leží v průměrné nadmořské výšce 545m, má podnebí drsné a větrné. Zejména zimy bývají velmi tuhé a na sníh bohaté. Většina chaloupek a hospodářských stavení je rozptýlena na svahu, který je obrácen k jihu a vyhřívají se na poledním slunci. Druhá strana, jak se často nazývá, je obrácena k severu. Středem protéká potok, který pramení na loukách chalupníků „Mýtách“, nedaleko lomeckých hranic, protéká háječkem „Okrouhle“ do vesnice.

Počet obyvatel							
Rok	1870	1890	1910	1920	1930	1960	1980
Počet obyvatel	50	337	332	303	285	194	188

Příčinou ubývání obyvatelstva je nedostatek pracovních příležitostí. Tkalcovství upadá, stroje nahrazují dělníky z polí.

Mladí lidé odcházejí do světa za obživou.

V současné době zde žije 287 obyvatel. Obec svým katastrem zaujímá území o rozloze 784 ha a má svoji samosprávu.

Josef Neugebauer, starosta.

Z „MIKROREGION BĚLÁ“

První zmínka o obci pochází z roku 1598, ale až od 1849 je samostatnou obcí. Od roku 1960 jsou její součásti osady Lomy, Proloh a Sekyra. Obyvatelé pracovali v zemědělství, které bylo zaměřeno převážně na pěstování brambor a chov dobytka. V současnosti zde vyrábí závod KADEN-VODOMĚRY s.r.o. bytové vodoměry na studenou a teplou vodu. Přesto, že zaměstnává několik obyvatel, většina dojíždí za prací do okolních obcí, nebo soukromě podniká. Obec leží v typicky podhorské krajině, která je svým čistým vzduchem a naprostým klidem předurčena pro rekreaci. To objevili chalupáři, kteří přechodně počet trvale bydlících zdvojnásobují.

Místní pamětihodnosti:

Dominantou je nově opravená kaplička, která je zasvěcená sv. Janu Nepomuckému. Byla postavena v roce 1835.

Kulturní a společenské akce:

Květen – Pouť.

Červen – dětský den.

Červenec – volejbalový turnaj (Osečnický sud).

Září – posvícení.

Dále kolorit obce udržují plesy, karneval a divadelní představení.

Občerstvení a stravování:

Osečnická hospoda – po-pá 11:00 – 13:30, po, st, pá, so 19:00 – 23:00, ne zavřeno.

VYPRÁVĚL MIROSLAV ZOUNAR
Úvodní kapitola z knihy „Vlny rozkoše“.

Herec Miroslav Zounar vzpomíná na svou rodnou ves - Osečnici. Oživuje několik příběhů z dětství: dodnes nevymizely ze srdce.

Obrazem nejmilejším je krajina dětství a maminka.

Když mi bylo v Praze, která má kamenné srdce a neskutečné kouzlo, nejhůře, přenesl jsem se v myšlenkách do rodné

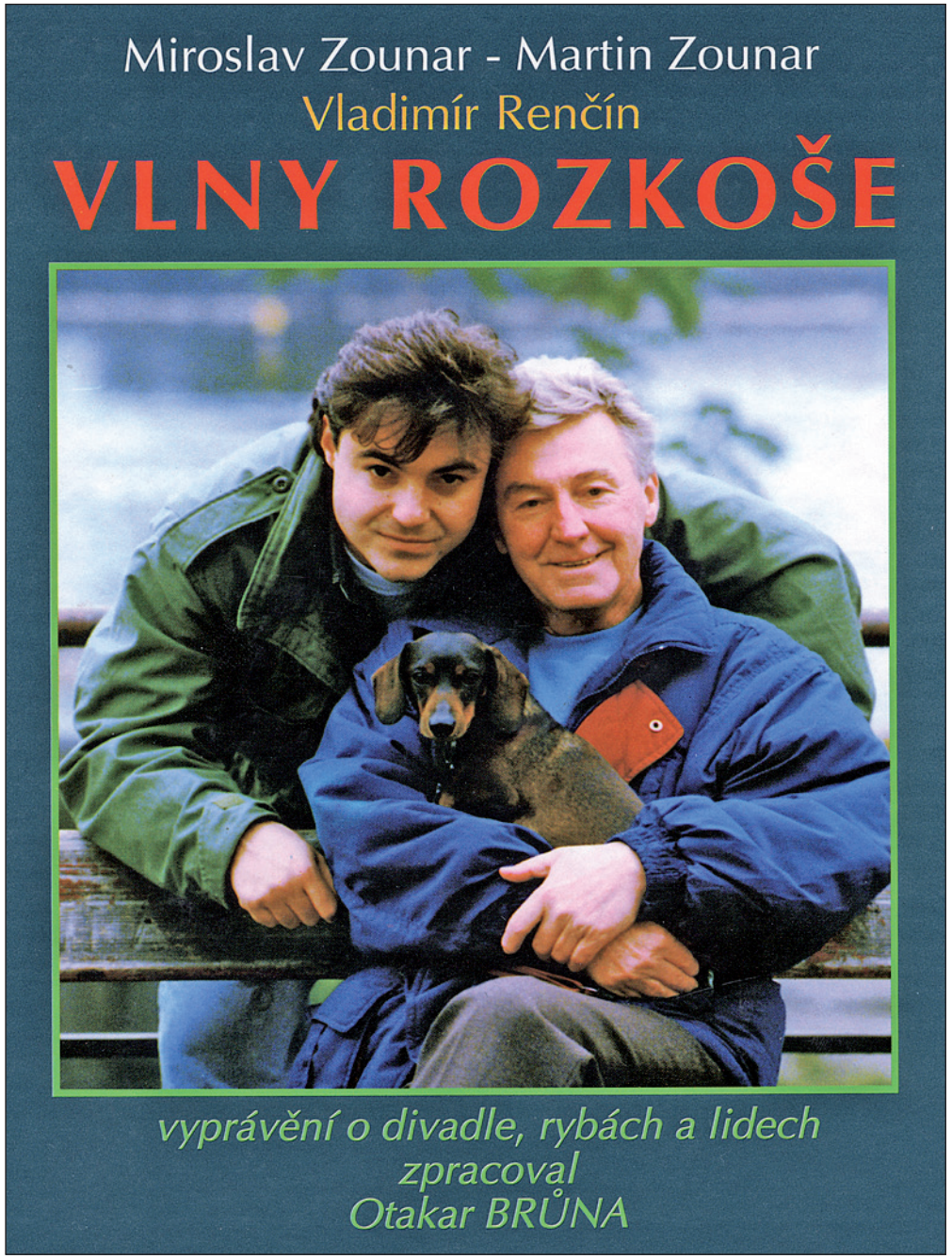

vsi - Osečnice. Je to pro mne záchranný pás. Osečnice byla větší samota. Vybaví se mi vzpomínky na dětství a na klukovská léta, prožitá v bezstarostné svobodě. Byl jsem však velmi brzy „nespravedlivě“ sám. Bez maminky. Zemřela v jedenatřiceti letech na tuberkulózu - a já byl fiksován právě na ni, nebetyčně jsem ji miloval a zbožňoval. Na pohřbu jsem prý ztratil vědomí.

Když uteču z Prahy, blížím se k rodné vsi, zaslechnu náhle v polích za humny tóny její zamilované písně - La Paloma. Ráda ji zpívala a s chutí ji také tančila s tátou při pouťových tancovačkách, posvíceních a hasičských plesech. Věřila, že se alespoň jednou za život podívá k moři. Sen se nesplnil. Rozplynul se do nenávratna. Maminka byla silně pobožná, věřila, že jí Bůh pomůže k uzdravení. Tato víra byla až mystická. Nevěděla, že je nevyléčitelně nemocná.

Byl konec strašné války, psal se rok 1945. Pátého května zemřela.

Vesnice a okolí bylo v těch dnech plné kozáků na koních, nákladních aut; také jsem viděl poprvé v životě tanky, ověšené zaprášenými a roztrhanými „mladými starci“ - fronťáky. Pět zastřelených koní, kteří už nemohli dál, museli umřít na samém konci

války. Zástup vyzáblých vězňů se ploužil okolo kapličky, putovali z Králik, kde byl prý koncentrační tábor. Procházeli netečně návsí a zmizeli jako stíny v záhybu prašné polní cesty.

Tam potkali nás, smuteční průvod. Na žebřiňáku, taženém koňmi sedláka Neugebauera, jsme vezli rakev po kraji kamenité cesty z Osečnice do Dobrého na hřbitov. Na jedné straně veliký jásot, opilé veselí a nelidské uvolnění z té strašné války a na druhé straně ve mně vypukla soukromá válka srdce. Je to už mnoho let, už jsem si ten pocit za téměř půl století v sobě zformuloval. „Bolest je součást člověka, ale nesmí se proměnit v hoře".

Občas také jezdím do Orlických hor přivonět k Divoké Orlici, k nádherné řece ještě dnes plné lipanů a pihovatých pstruhů. Příroda ještě voní divočinou a voda se tváří nekonečně. Bůh ví, kam vlastně teče? Možná do nebe, možná do pekla. Na dně leží balvany plné osudů, svědci, kteří promlčeli dávný spor mezi vodou a ohněm.

Zase mám v duši maminčin obraz. Ona chodila ráda pomalým krokem a mě vodila za ruku ke „Zlatému potoku", ráda tam odpočívala u jedné tůně, „Kosa" se jí říkalo. Vysvléknul jsem se do naha a vylovil ze dna bělostný oblázek a položil ho mamince do klína. Ona ho pak „očarovala", jako by otevírala mořskou lasturu a vyprávěla vždy nějakou pověst nebo hrůzostrašný příběh. Byl to obřad. Když vyprávěla, vždycky jsem si v duchu představoval jednu scénu, kterou dodnes pamatuji. Do tůně se totiž chodily koupat po celodenní dřině ženy ze samoty a pak zpívaly. Jejich zpěv se nesl do odemčených baráků. Tenkrát se nekradlo. Jednou mně to nedalo a šel jsem se tam tajně na koupající ženy podívat. Táta byl hrát karty, byl jsem sám doma, tak jsem se plížil ke Kose. Měsíc už svítil sivě a já opatrně šlapal k lesu. Náhle se něco bílého mihlo mezi stromy a mě přepadl takový stud, a když jsem si k tomu ještě představil, že je tam TAKY MOJE MAMINKA, dal jsem se do běhu a úplně zplavený jsem přiběhl k našem baráku. Nemohl jsem popadnout dech. Pak jsem si ukrojil krajíc chleba, omyl ve škopku nohy, pomodlil se a šel spát. Nemohl jsem usnout. Ale maminku už jsem slyšel hluboce nadechnout a zakašlat na zápraží. Hlavu jsem si zakryl polštářem. Styděl jsem se. Po operaci srdce v roce 1989 se mně tahle příhoda opět zdála na kardiochirurgii v Brně, na pokoji č. 4. U toho snu asistoval také profesor Jan Černý, slavný kardiochirurg, který mě operoval a daroval mi život. Věřím na kódy v duši.

Nikdy nevymizí poslední obrazy války u nás na samotě. Zůstal jsem sám. Ale měl jsem to štěstí, že mě vzala za svého sestra mojí zemřelé matky - „teta Aninka" se svým manželem do jejich domu. Oba se o mne přes dvacet let starali. Nechali mě vystudovat měšťanku, gymnázium v Rychnově nad Kněžnou a vysokou uměleckou školu AMU. Nemohli mít vlastní děti. Jejich žal se proměnil v mé štěstí.

Baráček, ve kterém bydlela sestra mojí matky, teta Aninka, stojí dodnes vedle kapličky. Každé vánoce jsem se zaujetím naslouchal nábožným písním sousedů, nesoucím se velebně z kostelního kůru. Však jsem také uměl docela obstojně hrát na housle.

Jak bych mohl tenkrát předvídat, že se mně ta houslohra bude hodit. O mnoho let později jsem dostal překrásnou roli Klubka v muzikálním provedení Shakesperova Snu noci Svatojánské. A já si mohl dovolit hrát jako muzikant doopravdy, nic nepředstírat.

Osečnice je místo snových baladických legend. Některé mají dodnes své konkrétní hrdiny.

Tak například bláznivá Kubska. Statkářka, která zešílela, když jí někdo podpálil grunt. Trochu mi připomínala touhy a pomstu spisovatele Oty Pavla. Vybavuji si z dětství scénu. Běžela po vsi ke kapličce s vlasy rozpuštěnými, rukama proti nebi vztaženýma jako uschlé větve. Chroptěla: „Už zase chtějí podpálit můj statek... Už zase chtějí upálit Ježíše Krista, aby uhořel, jako jsem měla s dobytkem uhořet já!"

Zíral jsem na tu scénu, napadlo mě, že už možná není ani živá, že je přelud, který začal zvonit umíráčkem uvázaným na silném provaze ve věžičce kaple.

Když jsem pak později náhodou viděl „Amarcord", tak se mi na Václaváku vybavila bláznivá a šílená Kupska ze samoty. V té vizi bylo možné všechno a také byla spousta věcí mezi nebem a zemí, které si člověk nedokázal ani tenkrát ani dnes vysvětlit rozumovou úvahou. A taky proč?

Můj táta byl u hasičů. Byl také prvním člověkem - „hasičem", který oznamoval požár. To byla veliká, tragická čest. Měl doma na kredenci trubku. Ta trubka i ten signál (který táta někdy potichu nacvičoval doma v kuchyni) mne neustále pronásledoval a vzrušoval. Bál jsem se, že se zase objeví Kupska, ale to už byla mrtvá - oběsila se.

Když jsme dnes projížděli s Otou Brůnou okolo chaloupky, vzpomněl jsem si náhle, jak jsem jednou neodolal pokušení a zatroubil naplno u plotu na kraji rybníka. Co všechno jsem způsobil a těch facek, co jsem od táty dostal! Ty rány se už dávno zahojily. Táta byl slévač v hutích, tvrdý chlap, neznaboh, ale měl mě rád. Mámu taky, i když se rok po její smrti oženil a mám čtyři nevlastní sourozence.

Od roku pětačtyřicátého jsem měl novou nevlastní maminku, „tetu Aninku" a strýce Karla Rozinka, kteří mě nechali vystudovat měšťanku, gymnázium a Akademii múzických umění. Starali se o mne pětadvacet let se vším všudy a měli mě rádi jako svoje dítě. Já je měl rád taky. Už oba nejsou mezi živými.

Chodil jsem do měšťanky ve Skuhrově nad Bělou, do piaristického gymnázia v Rychnově nad Kněžnou. V rodném městě slavného Karla Poláčka a překladatele Odyssey profesora Otmara Vaňorného, chodili svůj rozum brát i později slavní Jiří Šlitr, Rudolf Rokl, Oskar Hák, Honza Rykr, Pepík Vondráček, Bohouš Vondráček a další muzikanti a herci. Byla to doba her a malin nezralých. V Praze jsem se u Semaforu jednou setkal se svým bývalým spolužákem Jirkou Šlitrem, když se zrovna vrátil z Montrealu, kde dobyli našemu národu s Laternou magicou velikou slávu. Měl svoje obligátní kostkované kalhoty a klobouk „tralaláček". Dětsky se na mne usmál, jak už měl ve zvyku a povídá: „Ahoj Slávo, víš, že je blbý, že ty jsi takovej klasickej činoherec..."

„A proč?", snažil jsem se vyzvědět. Odpověděl zcela prostě: „Protože jseš vlastně taky Rychnovák a já bych ti pomohl..., ale vono by to asi nebylo vono..., ty by ses necejtil. U nás se tancuje a zpívá, to víš, blázinec."

A tak jsem se nestal členem Semaforu.

Vzpomínám, jak jsem ještě jako posluchač herectví, režíroval na vsi ochotnické divadlo. Hráli jsme Maryšu a na ta setkání s lidmi se nedá zapomenout. Sedlák Bárta hrál Lízala a to tak fascinujícím způsobem, že ho nemůže nikdo napodobit. On ale mohl hrát také jen tuhle postavu. Vyprávěl nám jedenkrát na zkoušce, jak jel prodávat na trh koně, uvázal si opratě na ruku, sedl na kozlík, řekl hyjó a usnul. Kůň už jel sám - věděl kam. Pak zůstal ten člověk sám, asi že prodal koně. Utekly od něho děti, dcery se nešťastně vdaly, nepřivdaly se do takových gruntů, jak si on přál. A když říkal v roli Lízala: „Syn

je lunt, zeť je lunt a ten vdovčisko proklaté je lunt ten největší...“, šlo to z hloubi jeho opuštěné duše a tekly mu sedlácké slzy. I já jsem byl jaksi na měkko, chodil jsem ten monolog poslouchat do zákulisí, ale jenom třikrát: přesně tolikrát, kolik bylo repríz na vsi.

A i když se rád vracím na chalupu, nejsem tu rád sám. Měl jsem operaci srdce, skoro týden v bezvědomí. Slavný brněnský kardiochirurg profesor Černý, který mne operoval, pustil moji ženu, také lékařku, do sálu, kde jsem ležel. Měla na sobě „empír“ a seděla u mého lůžka. Když jsem se konečně probudil z toho martýria, hned jsem ucítil, jak ji mám rád.

Mně se zdálo, že jdu do tunelu, kde se objevuje veliká řada barevných světel. Jako by se rozostřovala duha. Slyšel jsem ve snu či v agónii tóny podivné hudby a pojednou z toho tunelu vyšla moje dávno zemřelá maminka. Jmenovala se Jarmila. Vyšla z té duhy usměvavá, dívala se na mě, jako bych ležel v kolébce a potom pokynula rukou, abych šel k ní. Vůbec nemluvila. Byla to jenom gesta, ale já jsem jí rozuměl. Chtěl jsem k ní nakročit, vtom mě zalil jakýsi nedefinovatelný pocit a potom jsem se konečně probral. Viděl jsem obrys obličeje mojí ženy a vzadu za ní se vynořil bledý obličej doktorky Plotové, která mně dělala anesteziologii. Asi za čtrnáct dní zemřela na rakovinu. Osud.

V ten čas, kdy mne operovali, mému psovi jezevčíku Žákovi, kterému jsem dal jméno podle postavy ze Shakespearova Večera tříkrálového, dotlouklo srdíčko. On tedy vzal moji smrt na sebe. Byl věrný. Tak si to vykládám, tak tomu věřím a nikdo mi to nevyvrátí. A ani nežádám vysvětlení. Když jsem se pak vrátil domů a žena mi to opatrně oznámila, dostal jsem z toho šok. Ale žena, psycholog, mne uklidnila a hned druhý den jsme jeli pro nového psa k Drmlům na Letnou.

Jezevčíka, kterého máš Oto právě u nohou, mám stejně rád jako Žaka. Dal jsem mu jméno Puk, protože jsem hrál ve Snu noci svatojánské Klubka. A taky proto, že miluju rarachy.

Osečnice: mně se ta ves jeví jako sen mládí. Slyším hrát muziku a především se mi někdy uprostřed mnoha lidí ozve tón křídlovky. U nás na samotě byl totiž výborný trumpetista, jmenoval se Tomáš. Chodil hrát na plesy i na pohřby. Ale nejraději hrál melodie: „Kladno, ty černé Kladno...“ nebo „Darovalo mi děvčátko“. Když končil den, otevřel okno své chaloupky a hrál a hrál. Když písničku odehrál, tak ji začal i zpívat. A já jsem ho na druhé straně vsi v zákoutí kapličky poslouchal. To je hrubínovská vize. To je vize velikých básníků, dramatiků, kteří věděli, že jsou svému rodišti, svému kraji strašně mnoho dlužni. Oni byli dlužni, protože měli veliký talent. Talentovaný člověk stále žije vědomím, že by ještě měl něco vytvořit a napsat o návsi, rybníku, potoku, sousedovi i lípě. Všechno si to perzonifikuje. Bez toho se asi nedá šťastně žít. To všechno člověka obohacuje a posilňuje v té krásné cestě životem.

Vracím si do srdce krajinu dětství a zjišťuji, že jsem se dost často bál. Bál jsem se tmy, bál jsem se, když naši odcházeli k sousedům večer na návštěvu a nechali mne v baráku samotného a možná, že jsem se i bál, když šílená Kubska běhala po vsi a křičela: „Je tu zase ten básník!“. Na mne to působilo jako v neskutečném snu. Dal jsem si polštář přes hlavu a beznadějně se snažil usnout. Byla tu neodbytnost fantazie, bez které by ale byl život také velice smutný.

Umělcem se člověk může stát v mnoha běžných profesích.
A někde se člověk narodit musí, to by tady vůbec nebyl.
Běda zřízení, kde je PRAVDA trestnější než VINA

Zdroj: kniha „Vlny rozkoše“, 1995.

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Nejdříve jsem se podíval na www stránky obce Osečnice. Bohužel, informace o obci jsou tam velice stručné. Dokonce jsem se tam ani nedočetl, že z Osečnice pocházel herec Miroslav Zounar, což by jistě stálo za zmínku. A tak jsem to sem doplnil.

Mimochodem - s Miroslavem Zounarem jsme se jednou setkali, bylo to v jedné chalupě v Krčíně, popíjeli jsme a povídali až do rána. Byl to „sympaťák“.

Vesnice Osečnice je shodou okolností jednou z posledních, které jsem ještě v rámci bývalého historického okresu Nové Město nad Metují nenavštívil. Pomalu je můj seznam obcí celý naplněný daty, kdy jsem se tam podíval. Zbývají ještě tři větší města (Opočno, Dobruška, Nové Město nad Metují) a některé obce k nim přičleněné. A bude to. Získávám tak ucelený a podrobný přehled doplněný opravdu velkým počtem fotografií. Uvažuji o tom spojit to do nějaké publikace o bývalém novoměstském okrese. Uvidíme. Ovšem rozsáhlost takového díla by byla opravdu veliká.

Ale vraťme se do Osečnice.

Především musím sdělit zajímavou „odlehlost“ obce. Jel jsem tam z Nového Města nad Metují přes Ohnišov, Bačetín, Dobré. Z Dobrého jsem pokračoval na Hlinné a dále na Svinné. Tam už jsem si musel hlídat odbočení vlevo. Odbočil jsem těsně před Hlinným. Po úzké ale pěkné cestě jsem dojel do Prolohu. Tam jsem chtěl začít. Do Osečnice se po „normální“ silnici dostanete jen od Skuhrova, jedete právě podél dolního konce Prolohu. Z Prolohu jsem po polní cestě pokračoval nad Osečnicí směrem k osadě Lomy. Snažil jsem se něco najít na internetu o těchto osadách ale nepodařilo se mi to.

Takže Proloh i Lomy jsem nafotil a k fotkám napsal komentáře. Ty naznačí základní informace. Pokud jde o Osečnici, tak musím říci, že jsem byl překvapen pěknou polohou obce v docela hlubokém údolí, kde je řada nových nebo zmodernizovaných domků umístěna na přilehlých stráních. Obec působí výborným dojmem. Všude je vidět snaha o pořádek, chodníky i silnice jsou v bezvadném stavu. Nechybí zde hospoda i prodejna se smíšeným zbožím. V obci je provozovna firmy Kaden. Krajina kolem je velmi členitá ale s vysokou malebností. Údolí s Osečnicí je vlastně souběžné s údolím říčky Bělé, se silnicí Solnice - Deštné. Je to „přes kopec“. Z toho rozcestí pod osadou Lomy (viz fotky) vychází vpravo cesta která klikatě prochází po úbočí kopců a vede až do Jedlové. Na mapě jsem viděl objekty podél této cesty, tak snad je průjezdná autem. Ale silnice to zdaleka asi není. Nezkoušel jsem to.

K Osečnici patří i samota zvaná Sekyrka. Je tam roztroušeno několik usedlostí. Dostanete se tam po odbočení vpravo na horním konci Osečnice.

Samozřejmě, v údolí se musí vyskytovat potok. V Osečnici protéká Osečnický potok, který pramení nad obcí. Protéká obcí a pokračuje údolím mezi obcemi Svinné a Hlinné až se u lomu v Mastech vlévá do říčky Dědina. Tak vidíte, jak pěkně je vše propojeno.

V lokalitě je ještě jeden potok. Jmenuje se Lomský. Pramení na kopci nad osadou Lomy nedaleko samoty Chmeliště. Ten kupodivu používá jiné údolí, protéká údolím za samotou Sekyrka a dále údolím před obcí Hlinné (směrem od Dobrého) a u lomu Masty se také vlévá do Dědiny. Nedaleko nad soutokem Osečnického potoka s Dědinou. Obdivuji ty potoky.

Za sadou fotografií jsem přidal na dvě stránky mapy regionu kolem Osečnice. Jsou to podrobné mapy, které dokážou zpřesnit představu o poloze a okolí Osečnice včetně přidružených osad. Všimněte si vrstevnic a výškových údajů. Jsou tam docela příkré kopce. Měl jsem docela štěstí, že jsem tam projížděl relativně bez problémů i když byla polovina prosince - ovšem zatím prakticky bez sněhu.

V osadě Lomy jsou postaveny tři bytové domy což naznačuje, že by to mohly být „bytovky“ pocházející od existence nějakého podniku. Napadá mě jediné - ale upozorňuji že to je jenom můj dohad: v Osečnici byla firma Kovodružstvo, dnes je to Kaden vzrábějící vodoměry. Jsou ty bytovky v Lomech „pozůstatkem“ po tom Kovodružstvu? Ale proč by se stavělo v Lomech, když podnik byl v Osečnici? Pokud to někdo víte, sdělte mi to. Na internetu jsem nic nenašel. Také jsem nikde nenašel informaci o zamědělství v Osečnici. I nějaký zemědělský podnik mohl postavit ty bytovky. Nebo snad Lesy?

Na mapě jsem si všiml, že z Lomů vedou dvě cesty (snad malé silničky) přes Chmeliště do Dobrého a také do části Šediviny u Prázovy boudy. Tyto cesty jsem nezkoumal. Takže tak úplná „konečná stanice“ to tam asi není. A hlavně - je tam krásně.

Tak si tam někdy zajeďte. Byl to „náš“ okres.

Jindřich Buchal.

Na cestě k Prolohu a Osečnici - výhled do údolí pod Bílým Újezdem. Uprostřed nahoře Byzhradec.

Vlevo okraj osady Proloh. Jak je vidět, slunce si hledalo cestu ranní mlhou.

Proloh - příjezd od Skuhrova, který je nedaleko.

Pohled na příjezd od Skuhrova směrem od Prolohu.

Rozcestník na křižovatce pod Prolohem. Přiznám se, bez mapy bych v této lokalitě asi docela bloudil.

Vjezd do osady Proloh.

Upravená náves v Prolohu s rybníčkem a dřevěnou besídkou.

Zvonička s křížkem na návsi v Prolohu.

Pohled od rybníčku k dolnímu konci Prolohu.

Docela pěkný rybníček uprostřed Prolohu.

Proloh u horního konce.

Z Prolohu jsem vyjel po polní cestě, která mě dovedla nad Osečnicí až na rozcestí pod osadou Lomy.

A toto je pohled na Osečnici z té polní cesty po které jsem jel od Prolohu.

A toto je to rozcestí pod osadou Lomy, kde vyústila ta polní cesta. V pozadí Lomy.

Turistické směrovky na rozcestí - viz foto vedle.

Vjezd do osady Lomy.

Zde pohled do údolí Bělé - směrem do centra Orlických hor.

Pěkná chalupa na horním konci osady Lomy.

Opět to údolí, kde vede silnice ze Solnice a Skuhrova na Deštné.

Jedna z chalup v Lomech.

Stejná chalupa jako vedle z jiného směru.

Křížky uprostřed osady Lomy.

Autobusová zastávka v Lomech.

Pohled na bytové domy na výjezdu z Lomů k Osečnici.

Vjezd do obce Osečnice od osady Lomy.

Sklad dřeva v Osečnici.

Prodejna smíšeného zboží v Osečnici.

V tomto domě je sídlo obecního úřadu.

A v tomto domě je (asi) nějaké středisko sportu.

Několik domků v Osečnici na výjezdu ke Lomům.

Jedna z chalup v Osečnici s ozdobeným vánočním stromkem.

A ještě jednou stromek s chalupou.

A do třetice - stromek s hospodou.

A tady jsme na horním konci Osečnice - výjezd k samotě Sekyrka.

Sekyrka - jedna z usedlostí.

Jiná usedlost na Sekyrce.

Horní konec Osečnice a tamní Boží muka.

Pohled přes údolí ve kterém je (nejen) umístěna Osečnice - slunce svítilo přímo do objektivu.

Údolí s obcí Osečnice.

Na horním konci Osečnice je zřejmě místní zemědělský podnik. Blíže jsem to nezkoumal.

Tato fotka ukazuje členitost Osečnice. Domy jsou umístěny na příkrých svazích poměrně hlubokého údolí.

Jiný pohled na „osečnické“ údolí.

Jeden z pěkných domků nad údloím.

A toto je chlouba Osečnice - renovovaná kaple - zasvěcena sv. Janu Nepomuckému.

Průhled ze silnice od kapličky na protější stráň.

Jiný průhled od kapličky.

Kaple sv. Jana Nepomuckého.

Křížek v poli na příjezdu k Prolohu od Svinné.

Jeden z křížků uprostřed Lomů.

Druhý z křížků uprostřed Lomů.

Panna Marie na kapli sv. Jana Nepomuckého.

Toto je fotka složená z několika dílčích fotografií. Je to pohled z cesty nedaleko křížku nahoře vlevo. Nádherný pohled do kraje pod Orlickými horami. Vpravo nad kopcem před Dobruškou je vidět bílý kouř z cukrovaru v Českém Meziříčí. Při zvětšení je vidět i Hradec Králové. Vlevo je vidět obláček kouře z Opatovické elektrárny. Cesta kterou jsem přijel je kvalitní úzká asfaltka vinoucí se kolem několika samot.

Pohled do údolí říčky Bělé. Tam někde vlevo v údolí je obec Jedlová.

Pohled na obec Osečnice ze silnice na Skuhrov.

Osada Lomy - pohled z prostoru nad osadou.

Chalupy nad osadou Proloh.

Horní konec osady Lomy.

Náves v Osečnici.

Docela pěkné rozcestí pod osadou Lomy.

Pěkně vypadající prodejna smíšeného zboží - graficky sladěná s hospodou.

Na Borove
Lomsky P.
Osecnice
Kaple
Hlinne
Osecnicky P.
Buranec
Proloh
Svinna
Hradiste U Osecnice
Zricenina Novy Hrad
Bela
Ultrinov
Nova Ves
Terenní Stupeň
Nerontourelna Cesta
321
321,12
321,10
4243
4244
4245
4246
489,17
607,49
574,2
529,35
521,94
607,54
571,94
542,54
536,6

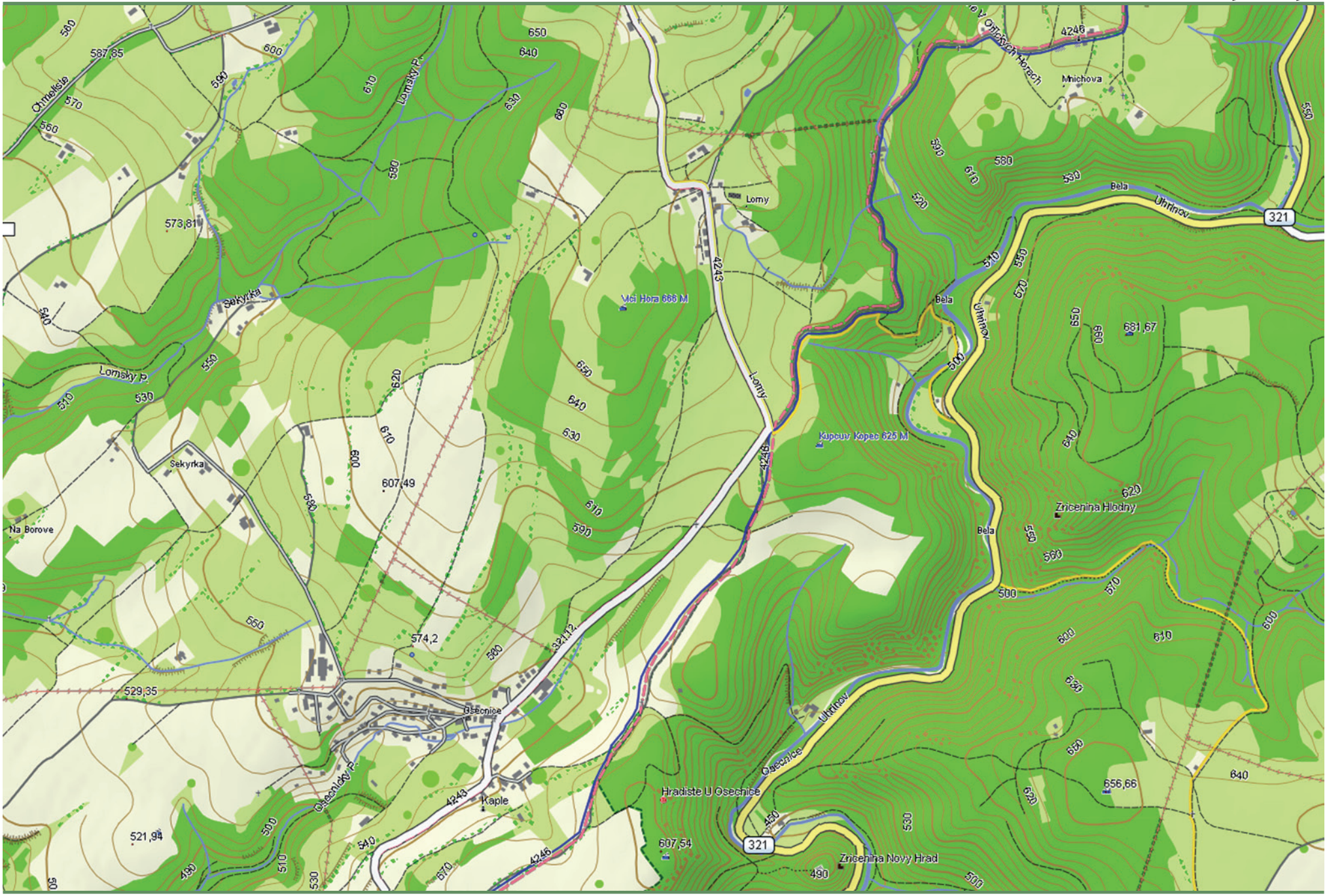
587,85
573,81
607,49
574,2
529,35
521,94
607,54
656,66
681,67
Lomy
Vlci Hora 666 M
Kupcuv Kopec 625 M
Zricenina Hlodny
Zricenina Novy Hrad
Hradiste U Osecnice
Osecnice
Kaple
Mnichova
Bela
Uhrinov
Sekyrka
Lomsky P.
Osecnicky P.
Na Borove
4243
4246
321
321,12

POHLEDY Z MĚSTA

OD KLADSKÉHO POMEZÍ

Články z doby mezi válkami.

Strážnice.

Veřejným pojítkem mezi Čechami a zeměmi sousedními, ponejvíce nepřátelskými, byly zemské stezky a průsmyky. Tu museli obyvatelé země české pilně toho dbáti, aby veřejné tyto cesty neposkytovaly sousedům, zvláště jinojazyčným, příležitosti k nepředvídaným zájezdům a vpádům do naší země. Dále bylo jejich povinností též postarati se o trvalé, dobré a zároveň levné střežení veškerých průsmyků a cest zemských, aby kupci, když s rozkvětem řemesel se vzmáhal též i obchod, zboží od nás vyvážející a k nám z ciziny přivážející, byli na cestách svých, na nichž se potkávali s mnohými obtížemi, chráněni. V dobách pozdějších se jim často stávalo na cestách zemských, že jim škodili loupežníci, kteří z úkrytů na ně číhali, je přepadávali a o vše olupovali. Mnohdy i sami rytíři porušili sliby rytířské a užívali zbraní nikoli pro blaho svých pánů a vlasti, nýbrž zneužívali ji k vraždám a loupežím, jako činili rytíř Jan Pancéř ze Žampachu1) za krále Karla IV. (1346—1378) a staročeský rod rytířský Koldů ze Žampachu2) (1437 —1456).

Z těchto důležitých příčin vyhlédli si naši předkové uprostřed pomezních lesů, jimiž průsmyky a zemské stezky vedly, taková místa přírodou vyvýšená, která se nad okolní krajinu daleko, široko vypínala a s nichž se mohlo na všecky strany daleko zírati, a zároveň méně přístupná, aby se včas potřeby mohla rychle a lehce hájiti.

Na takových místech — kopcích, návrších a hřebenech — přírodou samou již osamělých a dosti bezpečných, udělali ještě předkové naši pro úplné bezpečí zákopy, vyhodili valy, tu a tam dosti vysoké, zřídili terasy a ustanovili jisté muže, kteří se občasně střídali, na výšinách těchto jako strážnici trvali a odtud celou krajinu široko daleko bedlivě pozorovali. Průsmyků a zemských stezek těch proti nepříteli střehli, obchodníky po nich táhnoucí chránili a v čas potřeby poskytovali jim přípřeže i svého průvodu, neboť zemské stezky byly schůdné na některých místech jen z jara, jinde jen v létě, jinde v zimě. Dělily se tedy na několik cest a průvodčí tedy byl nezbytný.

Tato místa slula strážnice, později varty a brány zemské. Strážníkům dána později jména „lesních“, „chodcův“ a „chodův“, jak z listin k roku 1031 se vztahujícím vysvítá. Naši lesní, polesní, nadlesní atd., tito moderní strážcové lesů svých vrchností z doby této zdědili zajisté svá jména. Odvažovali se do pustých končin, ano, byli asi v nich prvními stálými obyvateli.

Nejvyšší místo nad hlavní odbočkou zemské stezky kladsko-polské se vypínalo nad malebným údolím metujským naproti mlýnu Kozinku na pravé straně řeky Metuje a asi půl hodiny od vrchu Homole. Bylo to na vrchu nynějšího „Černého lesa“ 508 m vysokého a celé údolí ovládajícího, který v dřívějších létech náležel k hájemství petrovickému. Dnes tam vykonává dozor lesní z Bezděkova. Na tomto vrchu stávala stráž. Odtud měla nejen pěkný rozhled po celém údolí, ale mohla s něho daleko široko bedlivě krajinu pozorovati a stezky pod ní vedoucí stříci, hájiti země proti nepříteli, obchodníků po ní táhnoucích chrániti a v čas potřeby jim i po- skytnouti svého bezpečného průvodu, doprovodit je, aby se jim na cestě nic zlého nepřihodilo.

I dnešní dobu ještě poskytuje vrch Černého lesa svému návštěvníku přeutěšenou vyhlídku do dalekého okolí.

Strážnici zemských stezek, lid zvláště zřízený, neměli jiných povinností, leč stále konati službu strážnou a míti péči o stezky, aby časem nadobro nezarostly a tím nezanikly. Za tím účelem byli ozbrojeni a byly jim zřízeny strážnice či strážné hrádky, které se zakládaly vůbec tam, kde jich skutečně bylo třeba při stezkách zemských vnitř i na pomezí zemském. Byli osvobozeni ode všech obecních břemen, nemuseli pomáhati při stavbě zemských hradů, ani jinam do pole vojensky táhnouti, ani cesty slatinami a bahnisky opravovati, lesy mýtiti a vykonávati podobné práce.

Za střežení zemských a obchodních stezek požívali strážnici zvláštních výhod, jmenovitě obdrželi trvale větší část sousedních pozemků a lesů ku své výživě.

Ač bylo na prostranném vrcholu Černého lesa dosti místa pro strážný hrádek či strážnici, vystavěli si jej strážnici poněkud níže pod Černým lesem při úpatí Homole těsně při řece Metuji.

Strážnice se nalézaly, pokud jen trochu možno bylo, dosti blízko sebe a v takové poloze, že s jedné i sebe vzdálenější, na nejbližší druhou, někdy i třetí, čtvrtou bylo viděti, aby v čase nebezpečí s jedné na druhou se mohlo dáti výstražné znamení, nebo znamení o pomoc, posilu atd. A tak poskytovaly strážnice tyto podél hranic celé vlasti naší dobrou síť strategickou.

Hrozilo-li tedy nebezpečí naší domovině, dali strážníci ihned znamení strážnici druhé, tato pak třetí, a tak to šlo dále a dále a v malé době zvěděla téměř celá země o hrozícím nebezpečí. Všichni strážníci, později lesní, byli ihned pohotově, aby se mohli opříti nepříteli. Znamení, jimiž se strážníci na hrozící nebezpečí upozorňovali a nepřátelský vpád ohlašovali, byl za dne dým a za noci plápolající oheň, zaněcovaný na vrchu. Hned pak bylo jim zásekami neb ohradami cestu zatarasiti a zameziti přístup každému nepovolanému. V čas míru pak tudy pokojně procházeli kupci. Na hrádku pomezním, t. j. před vchodem do těchto zemských bran čili vlastně přechodův přes hranice, vybírali strážníci v jistých místech také pohraniční clo neb mýto, na tržnici platil obchodník tržné, dále platil za stráž i sklad, za nocleh i stravu, za doprovod a přípřež, a přispíval na udržování stezky. Není tudíž divu, že bylo zboží drahé.

Všechny tyto poplatky patřily do důchodu knížecího či zeměpánu. Díl z toho dostávali knížecí úředníci, zvláště správce cest, tržnice a celnice a velitel stráží. Většinu povinností tu konali však ti zeměděl-ci, kteří drželi v těch krajích půdu s právem knížecím. Byli povinni za to dávati nocleh, průvod, dříví na opravu starých cest a dělati nové. Stráže místo peněz měly služební půdu.

Nejznámější zemská brána v našem kraji byla na Dobeníně3) u Náchoda. Tudy v blízkosti Branky a Homolky, kteréžto oba vrchy tvoří postranní zdi brány, mezi nimiž úzký průsmyk, pravý to vchod a přístup do brány, se nalézá, vedla tímto zúženým vchodem jedinká cesta z Čech do Kladska a odtud dále do Pruska, dříve do Polska, totiž památná zemská stezka kladsko-polská; jiné cesty do Čech s této strany nebylo. Zde stával hrad, který se v dobách nebezpečí stal nejen útočištěm a ochranou obyvatelstvu nejširšího kraje, Charvatů, praobyvatelů našeho kraje, ale soustřeďoval se tu i obchodní ruch. Zde vykládali cizí kupci zboží, přinesené na soumarech4) a na bedrech otroků z dalekých krajin. Bývaly tu i různé dílny, kde domácí řemeslníci hotovili různé výrobky pro domácí potřebu i k směnnému5) obchodu. V podhradích jejich, kde stávaly hospody, se křížily důležité obchodní i zemské stezky a panoval tu vždy veselý život a čilý ruch. Hrady byly i střediskem kulturního života. Zde se dovídali domácí obyvatelé o životě cizích národů, o dalekých zemích, a vypravování přibylých kupců nahrazovalo dnešní noviny. Naši předkové poznávali tu nové výrobky různého druhu a odpozorovali mnohé věci od kupců, čeho pak s prospěchem užili ve svých dědinách.

Vyhlídka s „Branky“, jaká se nám odtud na všechny strany daleko široko otevírá, je přerozkošná. Cesta tudy vedoucí byla velmi bedlivě strážníky osazena a v čas nebezpečí mohl úzký průchod mezi Brankou a Homolkou býti zatarasen, což se stalo jmenovitě za doby Tatarův (1241). Zatarasil-li se tento uzounký průchod, tvořily tyto dva vrchy pravé zdi brány, skutečnou hráz, za níž se vojsko naše vydatně a beze škody mohlo brániti.

Byli-li domácí strážníci povinnosti svých dbalí, když Branku včas obsadili a nepřítele opatrně a zmužile očekávali, dařívalo se zde cizincům špatně; když však domácí strážníci na své starověké povinnosti zapomněli, když poskytli volného průchodu cizincům do vlasti tím, že Branku obsaditi opomenuli, tudíž jaksi mlčky „klíče zemské“ jim odevzdali na znamení, že nejen oni jim se vzdávají, ale že i celá vlast se jim podrobuje. Kdo měl tedy Branku ve svých rukou, o tom vším právem se říkalo, že má klíč k celé vlasti v plné své moci a že jest vítězem v boji, sotva započatém.

Chtěl-li nepřítel vtrhnouti do Čech průsmykem Náchodským, zapalovali strážnici slámu, do níž dávána smůla, a která byla opletena kolem dřevěného sloupu. Jeho výška obnášela 7 m a měl v průměru 0.5 m. Zapalování výstražných sloupů bylo velmi důležito zvláště v častých pruských válkách. Sloupy ty stávaly až do r. 1826. Kde nebylo těchto sloupů, tam zapalovali strážnici pouze smolnice.

Před branou zemskou na Dobeníně u Náchoda stály na stráži strážnice u Hronova, v Horní Radechové a na Borové, t. j. jejich obyvatelé dávali v čas jakéhokoliv nebezpečí výstražné znamení celému okolí.

Nad Hronovem severně se vypíná příkrá Jírova hora, dříve Jagrova hora. Vrcholu té hory se říká Varta. Snad to byla také strážnice.

Hned po této strážnici následovala strážnice či varta hornoradechovská, nalézající se uprostřed této vesnice na vrchu, na němž byla postavena zvonice do r. 1880 a s něhož jest daleko široko viděti. Tato strážnice střehla pobočí zemské stezky, od Náchoda ke Hronovu tudy vedoucí. Lid říká tomu táhlému vrchu posud „Na vartě“.

Ale nejpřednější a zajisté i nejdůležitější a nejvýše položená ze všech strážnic byla strážnice borovská, s jejíhož vrcholu, 683 m nad

hladinou moře, na kterém naši předkové „strážili“ a zapálením ohnivé hranice blížícího se nepřítele oznamovali strážnicím v kraji, je vyhlídka nádherná a jedinečná. Důležitost této strážnice byla v nejstarších i v novějších dobách veliká; s ní viděli strážníci do celého údolí sousedního Kladska a pozorovali zdaleka již táhnoucího nepřítele, jelikož jen touto cestou volně se mohlo přejiti do Čech. Na ní bylo místa pro mnoho set lidí.

V sousedství strážnice na vrchu Černého lesa byla strážnice polická, která své starobylé pojmenování až podnes podržela, a souvisela s výše položenou strážnicí hutberskou. Strážnice polická se nalézá na vysoké stráni, nad pravým břehem říčky Ledhujky, nad samým městem Policí, jemuž hrdě vévodí a s níž se otevírá roztomilá vyhlídka do průsmyku polického, jakož i k vrchu Ostaši, vesnici Žďáru, České Metuji a Petrovicům.

Uvážiti třeba, že účelem této strážnice bylo střici nejen hlavního průsmyku policko-broumovského, nýbrž i obyčejné stezky, která se vine Suchým Dolem na Slavné a odtud pak dále k Martinkovicům.

Na západní pak straně na mohutném vrchu zřízena byla strážnice bohdašínská, která střehla pobočni obchodní stezky zemské zvané „Trhovka kladská“, která ve Rtyni vedla za hřbitovní zdí do polí a křižujíc se se silnicí okresní, vedla dále ode Rtyně k Bohdašínu, Rokytníku a do Velkého Dřevíče. Zde souvisela s odbočkou hlavní zemské stezky kladsko-polské. S této strážnice se vyskytuje zase milý rozhled ke straně města Červeného Kostelce a ke Rtyni.

Strážnice, které až do XVII. století tvořily dobrou, pevnou a lacinou posici strategickou, nepozbyly své důležitosti ani pak, když zařízení a hájení zemských stezek zaniklo.

J. TYLŠ.

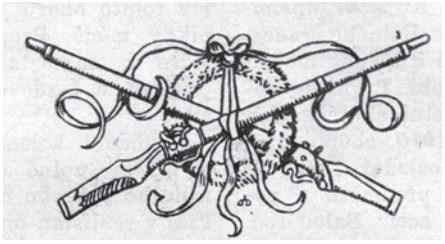

1) Žampach — ves v okresu žamberecké; zříceniny hradu Žampachu.

2) Viz čl. „Koldové ze Žampachu“ v VII. roč., str. 113—116.

3) Vesnice Dobenín se rozkládala asi v těch místech, kde se dnes nalézá dědina Václavice s památným starobylým gotickým kostelíkem sv. Václava. O Dobeníně se činí zmínka v listinách ještě v létech 1359—1417. V dobách husitských, zdá se, že zpustl nadobro, jelikož po těchto dobách se o něm již nemluví a nepíše. Na jeho troskách povstala později vesnice Václavice.

4) Soumar, — zvíře (kůň, mezek), nosící na sobě břemena.

5) Směnný — výměnný — obchod vznikl vzájemnou výměnou plodin nebo výrobků, kterých jednotlivci i celí národové měli přebytek, pro které hledali odběratele, aby dosáhli věcí, kterých měli nedostatek. To bylo před ražením peněz.

Náměstí v České Skalici s nejbližším okolím.

Husovo náměstí v České Skalici jest jistě velmi dobře známo četným turistům, kteří navštěvují každoročně krásný kraj Boženy Němcové. Město čítá asi 2800 obyvatelů, nevyniká zvláštním ruchem ani výstavností, působí však svou spořádaností a čistotou milým dojmem na každého cizince.

Zvláště krásný je pohled na Husovo náměstí, proměněné s polovice na květinový park, zvaný »Tyršovy růžové sady« s novým pomníkem dr. Mir. Tyrše, jako věčná upomínka stoletého jubilea jeho narozenin. Jak je milý odpočinek na vkusných lavičkách pod kvetoucími akáty, jež zdobí řadami cesty vedoucí náměstím! Každý turista se tu zastaví, aby pookřál pohledem na kvetoucí růže, jež svými pestrobarevnými květy mile lahodí oku. Maně tu zalétá duch vnímavého člověka do minulosti, kdy na prostranném náměstí stál slavný městský pivovar s vysokou věží, opatřenou hodinami. Tenkráte bylo náměstí vroubeno většinou přízemními domy s podloubím, jehož klenutí dosud vidíme ve všech domech, dnes ovšem již úplně přestavěných.

V České Skalici bylo po r. 1550 jen 70 domů, z nichž kolem náměstí jich stálo 36. Téměř všichni majitelé domů měli právo vařiti pivo. R. 1628 stihlo město velké neštěstí. V domě Daniela Rozvody vznikl z neznámé příčiny oheň, který se velmi rychle šířil, zničil 50 domů a 30 stodol, pivovar i s věží a uvedl celé město ve veliký zmatek a strašnou bídu. Pivovar stál na náměstí do r. 1707, kdy novým velkým požárem byl znovu úplně zničen a pak už neobnoven.

Právo vařiti pivo, čepovati a vystavovali je, dostali skaličtí sousedé od pana Albrechta Václava Smiřického r. 1615. Slavné privilegium je psáno na pergamenu pěknou starou češtinou a je uloženo v městském museu. Ve Skalici byl ovšem zřízen i panský pivovar asi r. 1604. Je to stará budova při cestě z nádraží do Ratibořic. Svou výstavbou připomíná starobylý původ.

Na západní straně náměstí stojí budova staré radnice, jejíž gotická věž činí vysoko nad město. S ochozu věže je krásný pohled na okolí města.

Nynější podoba radnice je z r. 1863. Předtím dvakráte vyhořela. Po prvé za velikého požáru r. 1707, kdy vyhořelo téměř celé město, takže výroční trhy se konaly za městem na rozsáhlém prostranství směrem k blízké vesnici Spytě. Po druhé vyhořela radnice r. 1846, kdy vyhořely 43 domy a 6 stodol. Na čelném místě náměstí, uprostřed krásných červených růží, stojí pískovcový pomník Boženy Němcové. Pomník byl odhalen o českoskalické pouti, dne 15. srpna r. 1888 za obrovské účasti celého kraje. Je dílem pana Mořice Černila, profesora sochařské školy v Hořicích. Na kamenné desce stojí silný pískovcový sloup, zdobený zdrážkami. Na vrcholu spočívá bílé poprsí slavné naší krajanky, vytesané z medolínského kamene. Podle svědectví dcery B. Němcové Bohdany Němcové a syna, profesora Němce z Tábora, tvář prý věrně znázorňuje známé rysy naší národní trpitelky. Po stranách pomníku jsou dvě alegorické sochy. Na straně západní je česká dívka, podávající spisovatelce vavřínový věnec, propletený lipovým listím. Na straně východní je antický jinoch, podávající spisovatelce roh hojnosti jako symbol jejího díla a neochabující spisovatelské a umělecké činnosti. Vpředu zdobí pomník bronzová deska, znázorňující známý výjev z »Babičky«, kde se děti kupí u tajemné babiččiny truhly. Pomník byl zřízen z popudu českoskalických studentů. Myšlenky jejich ujalo se celé město a pomník postaven po osmiletém střádání nákladem 3960 K.

Podél budovy měšťanské školy vstoupíme z náměstí do Zelené ulice. Název prý má podle židovské slavnosti stánků čili »pod zelenou«, kterou pravidelně slavili místní židé na blízkém židovském kopci. Tam prý byl také kdysi i židovský hřbitov. Z toho vidíme, že v České Skalici bylo kdysi hodně židů. Název Židovský kopec či zkráceně »Židák«, dosud se uchovává. Známější je ovšem název Žižkův kopec.

Podle pověsti tábořil tu r. 1424 Jan Žižka z Trocnova se svými vojsky. Přišel prý od Jaroměře, jíž dobyl, aby potrestal pana Hynka Červenohorského, pána hradu na Červené Hoře, který zpustošil Krčín, obyvatelstvo pobil a beztrestně ujel. Proti Žižkovi se spojil se všemi okolními katolickými pány a ukryl se v hlubokých lesích nynějšího Babiččina údolí. Odtud vypadli páni na voje Žižkovy, ale byli hanebně poraženi u nynějšího Dubna, kde dnes je panská obora. Dosud se tam nacházejí občasně různé předměty, svědčící o krvavé bitvě. V předvečer bitvy tábořil prý Žižka na kopci, zvaném dnes po něm »Žižkův kopec«.

Péčí Okrašlovacího spolku byl Žižkův kopec přeměněn v pěkný park, kde je milo poseděti z jara pod kyticemi kvetoucích třešní, v létě zase na pohodlných lavičkách ve stínu vonných sosen a modřínů pokochati se krásnou vyhlídkou na klidné luční plochy, táhnoucí se do veliké dálky k Jaroměři, měnící svou živou zeleň v šedou modř. V dálce na obzoru tyčí se charakteristická věž josefovské pevnosti, pod níž rovné střechy města ostrou čarou ohraničují rozzářenou oblohu. Severněji tmí se známá Zvičína u Králové Dvora a na straně půlnoční zdvihají své táhlé hřbety temné Krkonoše. Východ ohraničují lesnaté stráně Kačenčiných či Orlických hor, před nimiž vypíná své věže starobylé Nové Město nad Metují.

Na Žižkově kopci konají se každoročně různé slavnosti. Dojemně působí na vnímavou duši zvláště večerní nálada kraje, halícího se v oční šero pod vysokou temnou oblohou, plnou zářících hvězd. Všude vládne klidné ticho, jen v dáli klidně hučí bystrá Úpa a třpytí se světla vzdálených vesnic a měst. Co dojmů vyrojí se v citlivé duši při vzpomínce, že snad touto cestou a za stejných okolností ubírala se kdysi krásná dívka Barunka Pan- klová, jsouc stejně dojata nekonečným půvabem boží přírody.

Lad. Vlach.

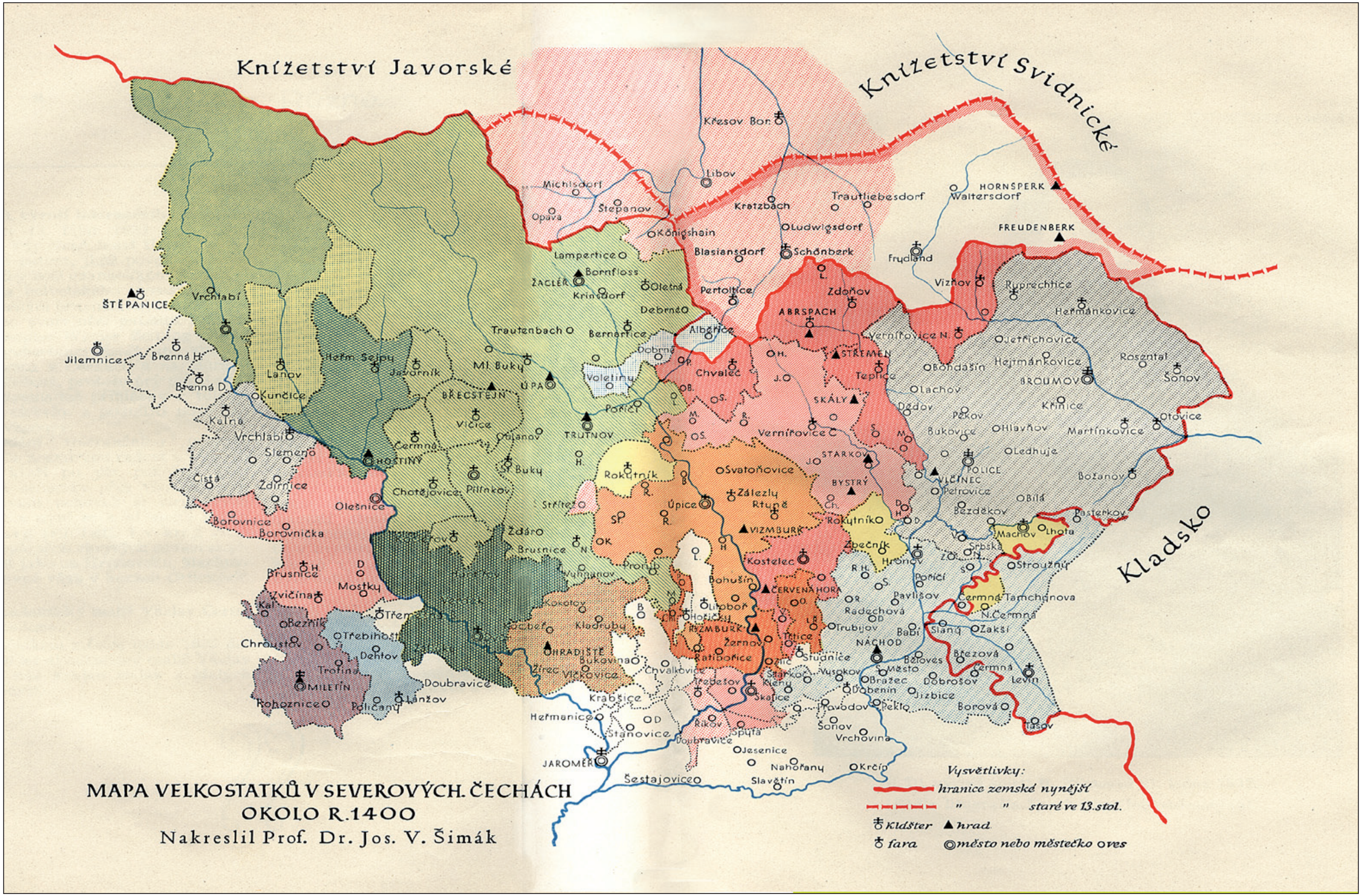
Knížetství Javorské
Knížetství Svidnické
Kladsko
MAPA VELKOSTATKŮ V SEVEROVÝCH. ČECHÁCH
OKOLO R. 1400
Nakreslil Prof. Dr. Jos. V. Šimák
Vysvětlivky:
hranice zemské nynější
" " staré ve 13. stol.
klášter
hrad
fara
město nebo městečko oves
Křesov
Bor
Libov
Michlsdorf
Opava
Štěpanov
Kratzbach
Trautliebesdorf
Waltersdorf
HORNŠPERK
FREUDENBERK
Ludwigsdorf
Königshain
Blasiansdorf
Schönberk
Frydland
Lampertice
Bornfloss
ŽACLÉŘ
Krinsdorf
Oletná
Debrné
Pertoltice
Zdoňov
Vižňov
Ruprechtice
Heřmánkovice
ABRSPACH
Trautenbach
Bernartice
Albeřice
Dobrná
Vernířovice N.
Jetřichovice
Hejtmánkovice
Rozental
STŘEMEN
Teplice
Bohdašín
BROUMOV
Šonov
ŠTĚPANICE
Vrchlabí
Jilemnice
Brenná H.
Brenná D.
Lanov
Kunčice
Hořm. Sejpy
Javorník
Ml. Buky
ÚPA
Voletiny
Chvaleč
Olachov
Dědov
Křince
SKÁLY
Kalná
Vrchlabí
Slemeno
Čistá
Ždírnice
BŘECSTEJN
Vlčice
Čermná
HOSTINNÝ
Chotějovice
Pilníkov
St. Buky
Olešnice
Borovnice
Borovnička
Brusnice
Mostky
Zvičina
Bezník
Kal
Chroustov
Třebihošť
Dehtov
Trotina
MILETÍN
Rohoznice
Poličany
Lánžov
Doubravice
TRUTNOV
Rokytník
Svatoňovice
Zálezly
Rtyně
Úpice
Střítež
VIZMBURK
Kostelec
Žďáro
Brusnice
Vernířovice
STARKOČ
BYSTRÝ
Petrovice
Policice
VLČINEC
POLICE
Hlavňov
Martínkovice
Otovice
Ledhuje
Božanov
Bílá
Bezděkov
Pasterkov
Machov
Lhota
Strouzný
Rokytník
Žbečník
Hronov
Srbská
Poříčí
Pavlišov
Radechová
Trubijov
NÁCHOD
Čermná
Tamchynova
N. Čermná
Slaný
Zakší
Březová
Babí
ČERVENÁ HORA
Bohušín
Libobor
Holičky
RIZMBURK
Žernov
Ratibořice
Studnice
Bělovec
Vysokov
Bražec
Dobrošov
Jizbice
Borová
Dobenín
Levín
Lisov
Kokotov
Kladruby
OHRADIŠTĚ
Bukovina
Vlkovice
Chvalkovice
Třebešov
Skalice
Krabčice
Heřmanice
Stanovice
Doubravice
JAROMĚŘ
Rikov
Spytá
Jesenice
Šonov
Vrchovina
Nahořany
Krčín
Šestajovice
Slavětín

INSPIROMAT

III. Mládí je božská nemoc, z níž se každý den trochu uzdravujeme

Nedůvěřuji dětem, když se smějí mým vtipům.
STEINBECK.

Až zdá se nám, že oni jsou dospěli a my dětmi.
RITSOS.

Táta — to je velké dítě, které jsem měl, když jsem byl malé dítě.
DUMAS ml.

Stařec je, kdo má o deset let víc než ty.
O. HENRY.

Dříve jsem míval málo úcty k dospělým. Byl to omyl, člověk nikdy nestárne.
SAINT – EXUPÉRY.

Stará bába de k muzice nemá kouska zubů, vona by se ráda smála, musí držet hubu.
Česká národní píseň.

Uhlí se vysmívá popeli.
AFRICKÉ PŘÍSLOVÍ.

Starý lidi kolikrát radši umřou, poněvadž na ně nikdo nepromluví kloudný slovo.
ALBEE.

Ta stařenka, která táhne na provaze kozu je potřebnější a cennější, než sedmero divů světa. Kdo myslí a cítí, že ona je k nepotřebě, ten je vrah.
RÓZEWICZ.

Nikdo nemiluje život tak jako starý člověk.
SOFOKLES.

Každý si přeje dlouho žit, ale nikdo nechce být starý.
SWIFT.

Škoda: být starý je jediný způsob, jak žít dlouho.
LESSEPS.

Stáří je smutné, ne proto, že přestávají všechny radosti, ale proto, že přestává naděje.
JEAN PAUL.

Nadějí dítěte je jinoch, nadějí jinocha muž.
GOETHE.

Bohužel, budoucnost není již tím, čím bývala.
VALÉRY.

Starý dům má temná okna.
DÁNSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Mládí žije z nadějí, stáří ze vzpomínek.
FRANCOUZSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Stáří nepřichází samo.
ŠVÝCARSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Můj organismus je občas něco mně zatrápeně cizího.
JOSEF ČAPEK.

Lékařský výzkum udělal takové pokroky, že koneckonců už na světě není zdravého člověka.
ALDOUS HUXLEY.

Člověk je zdravý, když ho bolí pokaždé někde jinde.
N.N.

Kde sa mnoho pije, žere, tam otvára nemoc dveře.
SLOVENSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Tlustí lidé žijí kratší dobu, ale jedí déle.
LEC.

Tragédie pokročilých let nespočívá v tom, že stárneme, ale v tom, že zůstáváme mladí.
WILDE.

I stará kočka má chuť na mléko.
ŠVÉDSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Skutečného mládí dosahujeme ve zralých letech.
COCTEAU.

Jaro nepřináší podzimní ovoce a nehřeje jako srpnové slunce.
ARAGON.

Muž, který nemá přes čtyřicet, není k ničemu.
SHAW.

Ničím nejsme před třicátým pátým rokem života, před čtyřicátým pátým, před padesátým pátým... pořád musíme přesouvat hranici.
JULES RENARD.

Když už nemůžeme svůj věk skrývat, musíme s ním koketovat.
BLUMENTHAL.

To není žádné umění být mladý, když nám je dvacet čtyři let.
CHAPLIN.

Mladý může být každý; dlouho ale trvá, než se do toho vpravíme.
CHURCHILL.

Domům se počítají léta a moudrý člověk vždy jest mlád.
BULHARSKÉ PŘÍSLOVÍ.

Mládí není období života, ale duševní stav.
GOETHE.

Zdroj: Inspiromat 1964.

ŽERTOVNÉ OBRÁZKY

Polský mamograf.

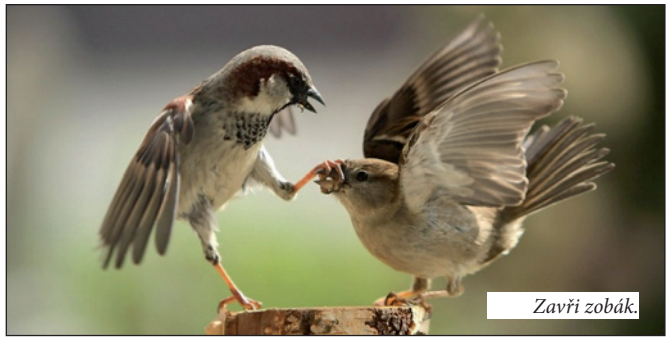
Zavři zobák.

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.
www.novomestskykuryr.info.
Zveřejněno v „Novoměstském kurýru" vždy poslední den v příslušném měsíci.
Není určeno pro tisk. © Jindřich Buchal.

Křížek nad Osečnicí. Foto J.B.

Náves v Osečnici s hospodou, v pozadí prodejna. Foto J.B.